

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtnā palāta)

2014. gada 11. septembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Direktīva 2001/23/EK — Darbinieku tiesību aizsardzība uzņēmumu, uzņēmēj sabiedrību vai uzņēmumu vai uzņēmēj sabiedrību daļu īpašnieka maiņas gadījumā — Īpašumtiesību saņēmēja pienākums ievērot koplīguma noteikumus un nosacījumus, kamēr stājas spēkā cits koplīgums — Koplīguma jēdziens — Valsts tiesību akti, kuros paredzēts, ka izbeigtais koplīgums turpina radīt tiesiskas sekas, kamēr stājas spēkā cits koplīgums

Lietā C-328/13

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Oberster Gerichtshof* (Austrija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2013. gada 28. maijā un kas Tiesā reģistrēts 2013. gada 17. jūnijā, tiesvedībā

Österreichischer Gewerkschaftsbund

pret

Wirtschaftskammer Österreich - Fachverband Autobus-, Luftfahrt- und Schifffahrtsunternehmen .

TIESA (ceturtnā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], tiesneši M. Safjans [*M. Safjan*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*], A. Prehala [*A. Prechal*] (referente) un K. Jirimēe [*K. Jürimäe*],

ģenerālvokāts P. Kruss Viljalons [*P. Cruz Villalón*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Österreichischer Gewerkschaftsbund* vārdā – *R. Gerlach, Rechtsanwalt*,
- *Wirtschaftskammer Österreich - Fachverband Autobus-, Luftfahrt- und Schifffahrtsunternehmen* vārdā – *K. Körber-Risak, Rechtsanwältin*,
- Vācijas valdības vārdā – *T. Henze* un *K. Petersen*, pārstāvji,
- Grieķijas valdības vārdā – *E.-M. Mamouna* un *M. Tassopoulou*, pārstāves,

* Tiesvedības valoda – vācu.

— Eiropas Komisijas vārdā – *J. Enegren* un *F. Schatz*, pārstāvji,
noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2014. gada 3. jūnija tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 2001. gada 12. marta Direktīvas 2001/23/EK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku tiesību aizsardzību uzņēmumu, uzņēmēj sabiedrību vai uzņēmumu vai uzņēmēj sabiedrību daļu īpašnieka maiņas gadījumā (OV L 82, 16. lpp.) 3. panta 3. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *Österreichischer Gewerkschaftsbund* (Austrijas arodbiedrību apvienība, turpmāk tekstā – “*Gewerkschaftsbund*”) un *Wirtschaftskammer Österreich - Fachverband Autobus-, Luftfahrt- und Schifffahrtsunternehmen* (Austrijas Tirdzniecības kameras profesionālā apvienība autobusu uzņēmumiem, aviosabiedrībām un kuģniecības uzņēmumiem, turpmāk tekstā – “*Wirtschaftskammer*”) par izbeigta koplīguma tiesisko seku saglabāšanu uzņēmēj sabiedrības īpašumtiesību pārejas gadījumā.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 2001/23 3. panta 3. punktā ir paredzēts:

“Pēc īpašumtiesību pārejas to saņēmējs turpina ievērot tos pašus koplīguma noteikumus un nosacījumus, kas saskaņā ar līgumu attiecās uz personu, kas nodod īpašumtiesības, līdz koplīguma izbeigšanai vai termiņa beigām, vai līdz brīdim, kad stājas spēkā cits koplīgums.

Dalībvalstis drīkst ierobežot šādu noteikumu un nosacījumu ievērošanas termiņu ar nosacījumu, ka tas nav mazāks par vienu gadu.”

Austrijas tiesības

- 4 Saskaņā ar Likuma par darba tiesiskajām attiecībām un sociālo organizāciju uzņēmumos (*Arbeitsverfassungsgesetz, BGBl. 22/1974*) 8. pantu redakcijā, kas ir piemērojama pamatlīnijas apstākļiem (turpmāk tekstā – “*ArbVG*”):

“Koplīguma ģeogrāfiskajā, materiālajā un *ratione personae* piemērošanas jomā, ciktāl nav noteikts citādi, puses ir:

1. darba devēji un darbinieki, kuri bija koplīguma puses tā noslēgšanas brīdī vai par tādiem kļūs vēlāk;
2. darba devēji, kuriem 1. punktā minētais darba devējs nodod uzņēmumu vai tā daļu;

[..].”

5 *ArbVG* 13. pantā ir noteikts:

“Pēc koplīguma izbeigšanās tā tiesiskās sekas attiecībā uz darba tiesiskajām attiecībām, uz kurām tas attiecas tieši pirms tā izbeigšanās, ir spēkā līdz brīdim, kad attiecībā uz šīm darba tiesiskajām attiecībām stājas spēkā jauns darba koplīgums vai ar attiecīgo darba ņēmēju tiek noslēgts jauns individuāls līgums.”

6 Likuma par darba līgumu regulējošo tiesību aktu pielāgošanu (*Arbeitsvertragsrechtsanpassungsgesetz, BGBl. 459/1993*) 4. panta redakcijā, kas ir piemērojama pamatlīetas apstākļiem, 1. punktā ir paredzēts:

“Pēc īpašumtiesību pārejas to saņēmējs turpina ievērot tos pašus koplīguma noteikumus un nosacījumus, kas saskaņā ar līgumu attiecas uz uzņēmumu, kas nodod īpašumtiesības, līdz koplīguma izbeigšanai vai termiņa beigām, vai līdz brīdim, kad stājas spēkā cits koplīgums. Gadā pēc īpašumtiesību pārejas darba noteikumus un nosacījumus ar atsevišķu darba līgumu nevar ne atcelt, ne ierobežot, kaitējot darba ņēmējam.”

7 Iesniedzējtiesa precizē, ka Austrijas tiesībās koplīgums principā neklūst par darba līguma sastāvdaļu, taču tam uz šo darba līgumu ir likuma iedarbība.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

8 Kā izriet no iesniedzējtiesas lēmuma, *Wirtschaftskammer* koplīgumu parakstīšanas mērķiem ir pilnvarota pārstāvēt uzņēmumus, kas ir tās biedri. Šādā kontekstā *Gewerkschaftsbund* un *Wirtschaftskammer* aviācijas nozares uzņēmumu grupai piederoša uzņēmuma (turpmāk tekstā – “mātesuzņēmums”) interesēs noslēdza koplīgumu, kas ir piemērojams visām šīs grupas aviosabiedrībām ar nosacījumu, ka tās nedarbojas tikai reģionālo pārvaldījumu jomā (turpmāk tekstā – “mātesuzņēmuma koplīgums”).

9 *Gewerkschaftsbund* un *Wirtschaftskammer* noslēdza arī īpašu koplīgumu minētās grupas meitasuzņēmuma interesēs (turpmāk tekstā – “meitasuzņēmuma koplīgums”).

10 2012. gada 30. aprīlī, lai segtu ekspluatācijas zaudējumus, mātesuzņēmums nolēma sākot no 2012. gada 1. jūlija, veicot uzņēmēj sabiedrības īpašumtiesību pāreju, savu ar aviāciju saistīto darbību nodot minētajam meitasuzņēmumam, lai ar šo darbību saistītajiem darba ņēmējiem tiktu piemēroti meitasuzņēmuma koplīgumā paredzētie nosacījumi, kas ir mazāk labvēlīgi nekā mātesuzņēmuma koplīgumā paredzētie nosacījumi. Šādā kontekstā *Wirtschaftskammer* izbeidza šo minēto koplīgumu 2012. gada 30. jūnijā, un *Gewerkschaftsbund* vēlāk šajā pašā datumā izbeidza meitasuzņēmuma koplīgumu. Pēc izbeigšanas darba ņēmēju, kurus skāra uzņēmēj sabiedrības īpašumtiesību pāreja, jaunais darba devējs, proti, meitasuzņēmums, piemēroja vienpusēji pieņemtos iekšējos noteikumus, kas esot radījis būtisku darba apstākļu pasliktināšanos un būtisku darba ņēmēju, kurus skāra uzņēmēj sabiedrības īpašumtiesību pāreja, atlīdzības samazināšanu.

11 *Gewerkschaftsbund* iesniedzējtiesā norādīja, ka, tā kā šajā meitasuzņēmumā vairs nav piemērojams neviens spēkā esošs koplīgums, visiem pārgājušajiem darba ņēmējiem ir jāturpina piemērot izbeigto mātesuzņēmuma koplīgumu, piemērojot *ArbVG* 13. pantā paredzēto seku saglabāšanas noteikumu.

12 Turpretī *Wirtschaftskammer* uzskata, ka koplīgums, kurš uzņēmuma pārejas brīdī jau ir izbeigts vai kura termiņš ir beidzies, īpašumtiesību saņēmējam neesot obligāti jāievēro. Faktiski, nododot uzņēmuma īpašumtiesības īpašumtiesību saņēmējam, varot turpināt piemērot tikai pašu koplīgumu.

13 Iesniedzējtiesa norāda, ka tajā iesniegtā strīda risinājums ir atkarīgs no atbildes uz jautājumu, vai *ArbVG* 13. pantā paredzētais noteikums par koplīgumu tiesisko seku saglabāšanu to izbeigšanas gadījumā, kura mērķis ir novērst koplīguma neesamību un novērst ieinteresētību panākt koplīguma

neesamības stāvokli, ir uzskatāms par koplīgumu Direktīvas 2001/23 3. panta 3. punkta izpratnē. Tā piebilst, ka *Gewerkschaftsbund* norādītā mātesuzņēmuma ļaunprātīgā rīcība var tikt izvērtēta tikai tad, ja vispirms ir precizētas uzņēmējdarbības īpašumtiesību pārejas vai koplīgumu izbeigšanas tiesiskās sekas.

14 Šādos apstākļos *Oberster Gerichtshof* (Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai vārdkopa Direktīvas 2001/23 3. panta 3. punktā, saskaņā ar kuru līdz “koplīguma izbeigšanai vai termiņa beigām” ir jāturpina ievērot “tie paši” koplīguma “noteikumi un nosacījumi”, kas attiecas uz personu, kas nodod īpašumtiesības, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas attiecas arī uz tādiem noteikumiem, kuri tika paredzēti koplīgumā un kuri saskaņā ar valsts tiesībām, neraugoties uz koplīguma izbeigšanu, neierobežoti paliek spēkā tik ilgi, kamēr nestāsies spēkā cits koplīgums vai attiecīgie darba ņēmēji nenoslēgs jaunas individuālas vienošanās?

2) Vai Direktīvas 2001/23 3. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar [vārdiem] “tiek piemērots cits koplīgums”, kas attiecas uz īpašumtiesību saņēmēju, ir jāsaprot arī tāpat izbeigtā īpašumtiesību saņēmēja koplīguma spēkā esamības saglabāšana iepriekš izklāstītajā izpratnē?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pieņemamību

15 *Wirtschaftskammer* atsaucas uz prejudiciālo jautājumu nepieņemamību. Pirmkārt, šajos jautājumos nekādi netiekot skarta Savienības tiesību interpretācija vai spēkā esamība, bet tie attiecoties tikai uz valsts tiesību juridiskajiem jautājumiem vai jautājumiem par Savienības tiesību piemērojamību.

16 Otrkārt, prejudiciālie jautājumi neesot nozīmīgi lietas atrisināšanai, jo situācija esot hipotētiska, tādēļ, ka sākotnējais jautājums par to, vai pastāv vai nepastāv uzņēmējdarbības īpašumtiesību pāreja, joprojām nav noskaidrots, un sacikstes procesā, kurā iesniedzējtiesa uzklusēja *Wirtschaftskammer*, netika iesniegti pierādījumi iespējamajiem atlīdzības zaudējumiem, kas esot radušies attiecīgajiem darba ņēmējiem uzņēmējdarbības īpašumtiesību pārejas dēļ.

17 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka valsts tiesas iesniegto lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu var atzīt par nepieņemamu tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlietas faktisko situāciju vai tās priekšmetu, vai arī gadījumos, kad izvirzītā problēma ir hipotētiska vai kad Tiesai nav zināmi faktiskie vai juridiskie apstākļi, kas nepieciešami, lai sniegtu noderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (tostarp skat. spriedumu *Belvedere Costruzioni*, C-500/10, EU:C:2012:186, 16. punkts un tajā minētā judikatūra).

18 Attiecībā uz pirmo *Wirtschaftskammer* norādīto argumentu pietiek konstatēt, kā tas izriet no paša to formulējuma, ka prejudiciālie jautājumi ir par Savienības tiesību interpretāciju, konkrētāk, par Direktīvas 2001/23 3. panta 3. punkta interpretāciju.

19 Attiecībā uz *Wirtschaftskammer* pausto otro argumentu ir jākonstatē, ka apstākļi, ka faktiskie jautājumi līdz šim brīdim nav izskatīti administratīvā sacikstes pierādīšanas procesā, ir tiesvedības iesniedzējtiesā īpatnība. Tiesa jau ir nospriedusi, ka šīs īpatnības pašas par sevi nevar izraisīt šīs tiesvedības ietvaros uzdota prejudiciāla jautājuma nepieņemamību (šajā ziņā skat. spriedumu *Österreichischer Gewerkschaftsbund*, C-195/98, EU:C:2000:655, 29. punkts).

20 Tādējādi prejudiciālie jautājumi ir pieņemami.

Par lietas būtību

Par pirmo jautājumu

- 21 Uzdodot savu pirmo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2001/23 3. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šīs tiesību normas izpratnē par “koplīguma noteikumiem un nosacījumiem” ir jāuzskata ar koplīgumu noteikti noteikumi un nosacījumi, kas saskaņā ar dalībvalsts tiesībām, neraugoties uz minētā koplīguma izbeigšanu, joprojām ir piemērojami darba apstākļiem, kuriem pirms koplīguma izbeigšanas tie bija tieši piemērojami, līdz brīdim, kad minētajiem darba apstākļiem tiek piemērots jauns koplīgums vai ar attiecīgajiem darba ņēmējiem tiek noslēgts jauns individuāls nolīgums.
- 22 Šajā ziņā jāatgādina, ka Direktīva 2001/23 paredz tikai daļēju saskaņošanu attiecīgajā jautājumā, būtībā attiecinot dažādu dalībvalstu tiesībās autonomi noteikto darba ņēmēju aizsardzību arī uz uzņēmuma īpašumtiesību pārejas gadījumiem. Ar to nemēģina noteikt vienotu aizsardzību visā Savienībā atkarībā no kopīgiem kritērijiem (tostarp skat. spriedumus *Collino* un *Chiappero*, C-343/98, EU:C:2000:441, 37. punkts, kā arī *Juuri*, C-396/07, EU:C:2008:656, 23. punkts).
- 23 Turklāt Direktīvas 2001/23 3. panta 3. punkta priekšmets ir saglabāt nevis paša koplīguma piemērošanu, bet gan “noteikumus un nosacījumus”, kas tika noteikti šādā koplīgumā.
- 24 Tādējādi, kā norāda ģenerāladvokāts savu secinājumu 41. punktā, minētās direktīvas 3. panta 3. punktā ir noteikts, ka ir jāsaglabā koplīgumā noteiktie noteikumi un nosacījumi un to piemērošanas precīza izcelsme nav izšķiroša.
- 25 No tā izriet, ka koplīgumā noteiktajiem noteikumiem un nosacījumiem principā ir piemērojams Direktīvas 2001/23 3. panta 3. punkts neatkarīgi no tā, kāda tehnika ir izmantota, lai šie noteikumi un nosacījumi būtu piemērojami attiecīgajām personām. Šajā saistībā pietiek, ja šādi noteikumi un nosacījumi ir noteikti koplīgumā un tie faktiski saista īpašumtiesību pārņēmēju un pārgājušos darba ņēmējus.
- 26 Tādējādi nevar uzskatīt, ka ar koplīgumu noteikti noteikumi un nosacījumi ir izslēgti no šīs tiesību normas piemērošanas jomas tikai tādēļ, ka tie attiecīgajām personām tiek piemēroti saskaņā ar tādu noteikumu par koplīguma tiesisko seku saglabāšanu, kāds aplūkots pamatlietā.
- 27 Pamatlietas apstākļos šo interpretāciju apstiprina Direktīvas 2001/23 mērķis nepieļaut, ka darba ņēmēji, uz kuriem attiecas īpašumtiesību pāreja, tikai šīs īpašumtiesību pārejas dēļ nonāk nelabvēlīgākā situācijā (šajā ziņā skat. spriedumu *Scattolon*, C-108/10, EU:C:2011:542, 75. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 28 Kā norāda ģenerāladvokāts savu secinājumu 53. punktā, pamatlietā aplūkotā noteikuma par koplīguma tiesisko seku saglabāšanu mērķis ir novērst koplīgumā, kas regulē darba tiesiskās attiecības, paredzētā tiesiskā regulējuma pārtraukumu darba ņēmēju interesēs. Tomēr, ja noteikumi un nosacījumi, uz kuriem attiecas šis noteikums, tiktu izslēgti no Direktīvas 2001/23 3. panta 3. punkta piemērošanas jomas, īpašumtiesību pāreja pati par sevi radītu sekas, kuras minētais noteikums cenšas novērst.
- 29 Turklāt šī interpretācija atbilst Direktīvas 2001/23 mērķim nodrošināt taisnīgu līdzsvaru starp darba ņēmēju interesēm, no vienas puses, un īpašumtiesību saņēmēja interesēm, no otras puses, un no tā tostarp izriet, ka īpašumtiesību saņēmējam ir jābūt iespējai veikt pielāgojumus, kas ir nepieciešami tā darbības turpināšanai (šajā ziņā skat. spriedumu *Alemo-Herron* u.c., C-426/11, EU:C:2013:521, 25. punkts).

- 30 Pamatlietā aplūkotajam noteikumam par koplīguma tiesisko seku saglabāšanu ir ierobežojoša ietekme, jo tiek saglabātas tikai tāda koplīguma par darba tiesiskajām attiecībām tiesiskās sekas, kas šīm attiecībām bija tieši piemērojamas pirms koplīguma izbeigšanas, ciktāl minētajām darba tiesiskajām attiecīgām nav piemērojams jauns koplīgums vai ar attiecīgajiem darba ņēmējiem nav noslēgts jauns individuāls nolīgums. Šādos apstākļos nešķiet, ka šis noteikums liktu šķēršļus īpašumtiesību saņēmēja iespējai veikt pielāgojumus, kas ir nepieciešami tā darbības turpināšanai.
- 31 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2001/23 3. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šīs tiesību normas izpratnē par “koplīguma noteikumiem un nosacījumiem” ir jāuzskata ar koplīgumu noteikti noteikumi un nosacījumi, kas saskaņā ar dalībvalsts tiesībām, neraugoties uz minētā koplīguma izbeigšanu, joprojām ir piemērojami darba attiecībām, kurām pirms koplīguma izbeigšanas tie bija tieši piemērojami, līdz brīdim, kad minētajām darba attiecībām tiek piemērots jauns koplīgums vai ar attiecīgajiem darba ņēmējiem tiek noslēgts jauns individuāls nolīgums.

Par otro jautājumu

- 32 Uzdodot otro jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2001/23 3. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka īpašumtiesību saņēmēja koplīgumam, kas ir ticis izbeigts un kura tiesiskās sekas tiek saglabātas atbilstoši pamatlietā aplūkotajam noteikumam par tiesisko seku saglabāšanu, var piemērot nosacījumu “tiek piemērots cits koplīgums” šīs tiesību normas izpratnē.
- 33 Tomēr attiecībā uz iesniedzējtiesas otrajā jautājumā norādītajiem īpašumtiesību saņēmēja koplīgumā noteiktajiem noteikumiem un nosacījumiem no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem neizriet, ka šie noteikumi un nosacījumi var tikt piemēroti darba ņēmējiem, kuri ir pārgājuši saskaņā ar noteikumu par šī koplīguma tiesisko seku saglabāšanu.
- 34 Līdz ar to nav nepieciešams atbildēt uz otro jautājumu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 35 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēti lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

Padomes 2001. gada 12. marta Direktīvas 2001/23/EK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku tiesību aizsardzību uzņēmumu, uzņēmējsabiedrību vai uzņēmumu vai uzņēmējsabiedrību daļu īpašnieka maiņas gadījumā 3. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka šīs tiesību normas izpratnē par “koplīguma noteikumiem un nosacījumiem” ir jāuzskata ar koplīgumu noteikti noteikumi un nosacījumi, kas saskaņā ar dalībvalsts tiesībām, neraugoties uz minētā koplīguma izbeigšanu, joprojām ir piemērojami darba apstākļiem, kuriem pirms koplīguma izbeigšanas tie bija tieši piemērojami, līdz brīdim, kad minētajiem darba apstākļiem tiek piemērots jauns koplīgums vai ar attiecīgajiem darba ņēmējiem tiek noslēgts jauns individuāls nolīgums.

[Paraksti]